

Bergkerk 3^e van Pasen 15-4-18

Gemeente van Christus,

Ik hoorde het afgelopen week een niet geheel wereldwijze US senator vragen aan Mark Zuckerberg – oprichter van facebook en inmiddels multi miljardair - ‘als facebook gratis is’, zei de senator, ‘hoe verdienen jullie dan je geld?’ Zuckerberg, kon zijn gezicht bij zoveel naïviteit bijna niet in de plooi houden, hij antwoordde ‘ik verkoop advertenties’. Het voelde tegelijk als een ontmaskering ...het met alle goede bedoelingen door studenten uitgevonden sociale netwerk – social media - om mensen meer met elkaar in contact te brengen om gemeenschap te bevorderen ... het blijkt geperverteerd, facebookers worden gemanipuleerd en geëxploiteerd.... en dat weten we eigenlijk al heel lang.

De ontmaskering, goede bedoelingen die verworden tot het tegendeel. Zo begon alweer vele jaren geleden een Arabische lente, er werd gedanst op tafel maar het is verworden tot een dodelijke nachtmerrie een verwoestende oorlog en de superpowers stropen de mouwen op. De ontmaskering, de goede bedoelingen van de lente blijken in hun tegendeel uit te werken.

Het eerste boek van de Bijbel is nog maar nauwelijks begonnen of er vindt ook een ontmaskering plaats. Let op, met dat prachtige lied over de schepping waar in 7 strofen de lof op ‘een mens te zijn op aarde’ wordt bezongen, ... Let op want het leven op aarde is gevaarlijk. Mensen zijn weliswaar bij machte om steeds nieuw leven voort te brengen, maar ze zijn ook in staat hun medemensen om te brengen.

De mens bekende Eva zijn vrouw zij werd zwanger en baarde Kaïnvoortgebracht heb ik een man en zij ging voort met baren: zijn broeder Abel.

En daarmee is het spel op de wagen. Kaïn is de hoofdfiguur, hij is het die handelt en spreekt en de aarde bewerkt maar er is er nog een, zijn broeder. Na verloop van dagen gebeurde het dat Kaïn van de vrucht van de akker een gave bracht aan de Heeren ook zijn broer Abel bracht een gave van de eerstelingen van zijn kleinvee. De Heer keek naar Abel en zijn gave naar Kaïn keek hij niet.

In de Rabbijnse traditie worden allerlei mogelijke verklaringen gegeven voor dit verschil, dat een geschil zal worden. Is het offer van Kaïn van mindere kwaliteit? Was hij onverschillig? Of betekent het eenvoudigweg dat Abel meer succesvol is en Kaïn minder... hoe dan ook er ontstaat rivaliteit. En de vraag is: Gaat Kaïn omzien naar zijn broer? Dat doet ie niet, hij buigt zijn gelaat, zo staat er, hij kijkt niet op, maar slaat zijn blik neer. Zijn broer wordt een concurrent die hij vroeg of laat moet uitschakelen. De woede komt tot een vernietigende uitbarsting. Het is niet goed dat de mens alleen is, zo luidt de conclusie bij de schepping, maar als de één de ander niet ziet staan gaat het grondig mis, dat is de ontmaskering.

Nu horen woede en jaloezie ook bij mens-zijn. En ze zijn niet altijd negatief. Ze zeggen iets over wat we wensen, wat we verlangen, waarin we gekwetst zijn, waar onze angsten zitten. Boosheid helpt om je grenzen aan te geven, maar tegelijk is het ook angstig, rivaliserende woede kan kapot maken. Kaïn slaat Abel dood, zo denkt hij het rijk alleen te hebben en van zijn broer af te zijn maar dat heeft ie mis, meer dan ooit is hij via de moord met zijn broer verbonden. Zo gaat dat met geweld: geweld beschadigt behalve degenen die door geweld worden getroffen ook de geweldenaar zelf.

Na de moord loopt de geschiedenis dood. Het verhaal vertelt dat God eerst partij kiest voor het slachtoffer. Hij geeft stem aan hen die het zwijgen is opgelegd en de dader wordt ter verantwoording geroepen. Het vergoten bloed schreeuwt van de aarde. Kaïn heeft niet alleen het leven van Abel genomen, maar ook zijn eigen leven is onmogelijk geworden. De aarde wordt voor hem een doolhof zonder einde. Een wapenwedloop die niet lijkt te eindigen. We weten er alles van. Toch zit er nog een verrassende wending in het verhaal want God laat wonderlijk genoeg ook de dader niet vallen. God kiest partij voor het slachtoffer maar ook tegen potentiële wrekers. De spiraal van de bloedwraak mag niet doortreuren. De weg van eindeloze vergelding wordt geblokkeerd. Dat is het Kaïns tekendat niet wie hem maar vond hem zou neerslaan ... De geschiedenis die vastgelopen was, begint aarzelend opnieuw, door deze wonderlijke tweezijdige partijdigheid van God. Maar de vraag blijft tot op de dag van vandaag klinken: mens waar is je broeder of je zuster? Ben ik de hoeder van mijn zuster? Mijn broeder?

Simon Petrus, heb jij mij lief? Zo klinkt diezelfde vraag in het evangelie. Zoals Petrus Jezus drie keer heeft geloochend, zo klinkt nu drie keer deze vraag. Simon Petrus, heb jij mij lief? Bij de derde keer raakt Petrus diep ontroert, hij realiseert zich al te zeer zijn verraad, de ontmaskering van zijn vriendschap zijn kwetsbaarheid, zijn gebroken vertrouwen, hoe zal hij een betrouwbare partner kunnen zijn? Is hij wel de hoeder van zijn broeder? Heer, u weet alles, u kent mij toch als uw vriend!

Heer u weet alles, ik ben ten diepste een agnost, ik kan wel van alles geloven en beloven maar ik ben ook een verrader, u weet dat ik niet weet, u weet alles, u kent mij toch als uw vriend?
Dat is het geloof van Pasen, geloof dat met lege handen staat geloof dat doodloopt, dat omkeert in verraad met Pasen komt het van de andere kant, niet jouw geloof en de ontmaskering daarvan heeft het laatste woord maar God die in ons geloofd. Geloven betekent niet 'ik geloof' maar 'er wordt in mij geloofd'.

Het antwoord van de mens op de goede schepping is broedermoord, zo vertelt het oerverhaal, het is een ontmaskering en een realiteit tot op de dag van vandaag. Pasen zegt daarentegen: Sta op, ik geloof in jou, ondanks alles. Volg mij. Wie leert om van vertrouwen te leven, heeft zijn hand open ook vertrouwen te geven. Mensen die in elkaars rug staan en elkaar vertrouwen schenken. Krampachtigheid en angst om je zelfvertrouwen te verliezen, maakt dat je een knuppel grijpt om de ander de hersens in te slaan. Het is de God van Pasen die ons wegroept uit deze spiraal van geweld en die ons in de ruimte zet. Ik heb vertrouwen in jou. Ik heb je lief, ga op weg, dat is genoeg met jou komt het wel goed.
Amen